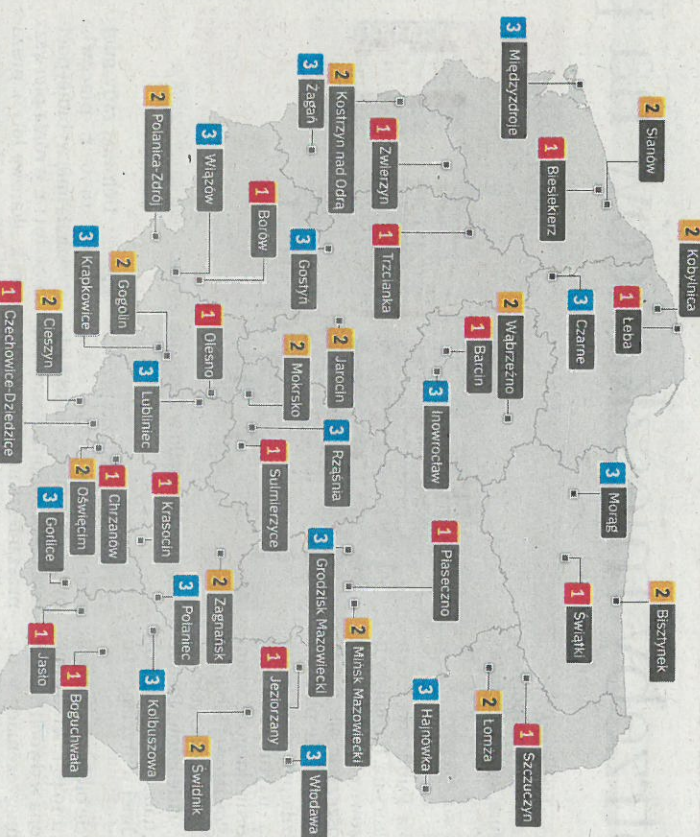

RANKING BIBLIOTEK

NAJLEPSZE BIBLIOTEKI W REGIONACH - PIERWSZA TRÓJKA

inicjatywa, która musi wyjść od samych mieszkańców. Pamiętamy też, że tam, gdzie są budowane takie osiedla, prawdopodobnie istnieją już biblioteki. I to jest punkt wyjścia. Punkt waz jest wyznaczyć, co ma być zadaniem Narodowego Programu Rozwoju Czytelniczości 2.0 - którego częścią będzie inwestycja w infrastrukturę biblioteczną koordynuje Instytut Książki - musi istnieć podmiot (biblioteka) uprawniony do tego, by aplikować o środki. Teraz pojawił się jeszcze Polski Ład, z którego również można się starać o środki na takie cele, ale to osobna historia.

O jakich kwotach mówimy w przypadku NPRCz?

Na realizację zadań przyznawane są dofinansowania od 500 000 zł do 2 500 000 zł - na modernizację, zaadaptowanie, przebudowę albo na wybudowanie placówki bibliotecznej od zera - zarówno biblioteki głównej, jak i filii. Każde zadanie można zrealizować wraz z kompleksem wyposażeniem obiektu i zagospodarowaniem terenu wokół niego. Musi być oczywiście zapewniony finansowy wkład własny, a także uregulowana kwestia tytułu prawnego do nieruchomości, bo jeśli biblioteka jest jej właścicielem, zyskuje dodatkowe punkty na etapie oceny. Władz własny jest uzależniony od wskaźnika dochodu podatkowego gminy, z której pochodzi wnioskująca biblioteka (tzw. wskaźnik G). W skrócie: im bogatsza gmina, tym więcej musi dać od siebie. Ale są i takie dofinansowania, gdzie wystarczy wkład własny na poziomie 15 proc. kosztów całkowitych.

Czy pieniądze dostanie każdy, kto złoży wniosek?

Przeprowadzany jest konkurs, bo chętnych jest bardzo wielu. I chociaż to są potrzebne środki, to i tak nie wystarczy ich dla wszystkich. Jeśli nie uda się uzyskać dofinansowania, można starać się o nie ponownie.

Oczywiście gmina może także samodzielnie pokryć koszty budowy czy modernizacji. Wiem, że były także próby częściowego finansowania inwestycji bibliotecznych z budżetów obywatelskich.

Biblioteka Narodowa pokazała, że w 2020 r. zanotowaliśmy wzrost czytelniczości o 3 proc. To już nie jest błąd statystyczny.

Mало tego, jeśli spojrzymy na ós czasu, to nie powinniśmy mówić o wzroście rządu 3 proc., tylko 5 proc. Bo o tyle wzrosło czytelnictwo przez cztery ostatnie lata, kiedy to udało się wyhamować jego spadek (wówczas na poziomie ledwie 37 proc). Pozytywny był w wielu nowych czytelników, także tych młodych, m.in. dzięki kampanii „Mała książka - wielki człowiek” prowadzonej przez Instytut Książki od 2017 r. Jednym z jej elementów jest to, że rodzice lub opiekun zapisują dziecko do biblioteki dostając dla niego wyprawkę czytelniczą z książką. Teraz, w nowej edycji Narodowego Programu Rozwoju Czytelniczości, biblioteki szkolne będą mogły zakupić nie tylko lektury, ale większą liczbę nowych wydawnictw, stając się w ten sposób atrakcyjniejsze dla młodych ludzi.

Wzrost czytelniczości cenny, ale kiedy spojrzymy na listę Bestsellera, to mina może zredziąć. Wspomnienia byłych gangsterów, pseudoprawników itd.

Trzeba odróżnić książki, które się najlepiej sprzedają, od tych najchętniej czytanych. To nie zawsze to samo. Zgodzę się, że czytanie jest wartościową, ale nie jest wartościową bez-

względna i szkoda czasu na czytanie niedobrych rzeczy. Warto też patrzeć na rynek z szerszej perspektywy - każdy hit umożliwia sfinansowanie książek, które mają mniejszy potencjał komercyjny. I czegoś ci sami wydawcy, którzy wydają literaturę wątpliwej jakości, publikują też świetne rzeczy. Sytuacja na rynku jest trudna do zdiagnozowania, bo wydawcy i dystrybutorzy nie udostępniają nam pełnych danych dotyczących sprzedaży. Mają do tego prawo, bo to ich tajemnica handlowa.

Co wiemy na pewno?

To, że w Polsce w ostatnim roku ukazało się ponad 30 tys. nowych tytułów, bo wszystkim wydawanym książkom są nadawane numery ISBN, które pozwalają je liczyć dokładnie określić. Dlatego tym więcej jest znaczenie bibliotek, bo to one pozwałały w przybliżeniu stwierdzić, co najchętniej czytają Polacy.

Podczas pandemii wzrosła sprzedaż książek, ale dotyczyło to głównie sprzedaży internetowej, korzystała na tym większość wydawców z rozbuwaną sprzedażą wysyłkową. Ale mniejsze oficyny musiały ograniczyć liczbę premier.

Many tego świadomość i dlatego uruchomiliśmy program „Certyfikat dla małych księgarni”. Został właśnie rozstrzygnięty i 106 księgarń w całej Polsce otrzymało dofinansowanie do 30 tys. złotych, by mogły przetrwać pandemię i związane z nią zmiany na rynku.

Pandemia zmieniła nasz stosunek do książek?

W pewnych kwestiach nie - ludzie nadal dają sobie książki w prezencie i dostrzegają jest pozytywny snobizm na książkę. A ponadto książka pozostaje w wielu regionach Polski wartościowym czynnikiem spójnym.

Czy to możliwe w czasach smartfonów i VOD?

Oczywiście. Liczyć może się nie licza obejrzanych filmów i seriali, nie licza przeczytanych postów w sieci, nie licza książek. Problemem są koszty: cały czas wysokie względem innych form spędzania czasu. Książka kosztuje więcej niż bilet do kina albo wykupienie dostępu do serialu.

Jest też bardezł wymagająca czasowo.

Wymaga skupienia, zrozumienia i wysiłku intelektualnego, choć oczywiście możemy czytać różne książki, mniej lub bardziej wymagające. W połowie 2021 r., gdy pandemia koronawirusa na moment wyhamowała, kiedy nie było już lockdownu oraz tłu zakazów, w miastach znowych, odwiedziliśmy biblioteki w kilkudziesięciu miejscach Polski - ja oraz inni przedstawiciele Instytutu Książki. Wiażło się to z tym, że w 2020 r. kończyła się poprzednia edycja Narodowego Programu Rozwoju Czytelniczości i wielu beneficjentów kończyło swoje biblioteczne inwestycje. Część z nich celowo przesunęła na 2021 r. uruchomienia nowego lub wyremontowania placówek, bo chciała się odpowiednio nadszyc tym wydarzeniem czy w ogóle mając na uwadze restrykcyjne ograniczenia - mój je zorganizować. Byłszy zadowolony podjęciem do tych inwestycji: jakości budowania bibliotek, ich wyposażeniem oraz niebywałą pasją i motywacją przygotowania ludzi, którzy tam pracują. A chociaż częściowo odwiedziliśmy małe miejscowości, przez które nie prowadzi nawet drogi krajowe, to niedługo nie przeszły pod względem jakości te biblioteki przetrwały pod względem jakości te / @ / -rozmawiał Marcin Kube

sięgać po dofinansowanie

tecznego wraz z wyposażeniem. Właśnie rozstrzygnięto pierwszy nabór wniosków do konkursu - 29 bibliotek otrzymało dofinansowanie na kwotę ponad 43 mln zł; 16 bibliotek dostało 26 mln zł; a 13 placówek dzięki procedurze odwoławczej wsparło kwotą 17,4 mln zł.

Nadal jest szansa na pozyskanie dofinansowania, bo wkrótce zacznie się drugi nabór wniosków w konkursie.

Warto aplikować o środki, a pula będąca do dyspozycji na najbliższe lata naprawdę jest

znacząca. Sam priorytet „Infrastruktura bibliotek 2021-2025” to 228,5 mln zł z budżetu państwa. Jest to kontynuacja oraz rozwiniecie priorytetu „Biblioteka+” - Infrastruktura bibliotek” realizowanego w latach 2011-2015 oraz priorytetu drugiego NPRCz z lat 2016-2020.

Calkowity budżet Narodowego Programu Rozwoju Czytelniczości 2.0 wynosi prawie 1,1 mld zł; z czego 635 mln zł to środki z budżetu państwa, a pozostałe 445 mln to wygany wkład własny beneficjentów programu.

Środki budżetowe zaangażowane w jego drugą edycję są o 180 mln zł wyższe od kwoty przeznaczonej na realizację NPRCz w latach 2016-2020. Operatorami pozostających trzech priorytetów Narodowego Programu Rozwoju Czytelniczości 2.0 są:

- Biblioteka Narodowa - prawa oferty bibliotek publicznych.
- Ministerstwo Edukacji i Nauki - zakup nowych wydań.
- Narodowe Centrum Kultury - program dotacyjny dla bibliotek.

METODOLOGIA

Wystaliśmy ok. 2300 ankiet do wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich oraz miast. Użyliśmy 837 odpowiedzi. Anketa zawiera 34 pytania. Oceiliśmy m.in. powierzchnię biblioteki i jej filli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz średnie zatrudnienie. Uwzględniliśmy godziny otwarcia, wielkość księgozbioru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, książki kupione w ciągu dziesięciu lat jako procent

Poz. 2021	Poz. 2020	Gmina	Rodzaj gminy	Województwo	Punkty	osoby	szk.	mkw.	szk.	w proc.	szk.	w proc.
96	94	Łazy	gmw	śląskie	253,2	173	30,10	34	5,295	2,35	129	1,04
97	272	Międzyrzec Podlaski	gmw	lubelskie	253,0	89	17,70	29	2,737	3,67	156	0,99
98	69	Mielec	gm	podkarpackie	252,8	258	13,90	76	3,308	67,0	267	1,19
99	100	Mikołajki	gmw	warmińsko-mazowieckie	252,1	182	23,80	70	4,063	43,6	180	0,70
100		Hajnówka	gm	podlaskie	251,9	148	18,50	33	4,268	33,8	142	0,74
101		Siemiatycze	gmw	wielkopolskie	251,7	107	26,90	75	2,724	58,0	162	0,17
102	81	Sopot	gmw	lubuskie	249,8	159	20,00	37	4,324	46,3	174	1,02
103	168	Przasnysz	gmw	mazowieckie	249,1	96	13,20	39	5,427	24,8	140	1,55
104	126	Bojanowo	gmw	wielkopolskie	248,3	123	33,90	20	4,113	37,1	234	1,01
105	199	Polkowice	gmw	dolnośląskie	248,2	108	18,10	49	3,424	50,2	125	0,85
105	141	Ślęziszewo	gmw	śląskie	248,2	160	26,40	31	8,625	35,6	288	0,80
105	57	Stare Miasto	gmw	wielkopolskie	248,2	105	23,10	65	3,614	35,6	107	1,10
108	74	Olesnica	gm	dolnośląskie	247,7	145	15,70	37	2,425	56,2	132	0,94
108		Bulkowo	gmw	mazowieckie	247,7	90	16,10	48	4,858	42,6	218	1,02
110	39	Świradów-Zdrój	gm	dolnośląskie	247,4	178	74,80	62	6,149	45,3	267	0,79
111	332	Biecz	gmw	małopolskie	247,3	188	17,80	65	4,044	31,8	199	1,39
112		Cerkowice-Ionia	gmw	wielkopolskie	247,2	235	18,90	61	5,301	73,3	381	0,91
113		Nowa Sól	gm	lubuskie	246,7	111	17,50	30	2,573	50,4	140	0,61
114		Łaskarzew	gmw	mazowieckie	246,1	152	19,60	47	5,906	44,9	336	0,81
115	149	Polanów	gmw	zachodniopomorskie	246,0	165	22,70	43	3,780	46,9	114	1,00
116	71	Ciechanów	gmw	podkarpackie	245,7	125	14,20	112	5,381	41,7	70	1,35
117	51	Dzierżonów	gmw	dolnośląskie	245,6	142	12,90	107	5,168	31,6	150	1,90
118	245	Kobyłka	gmw	mazowieckie	245,2	146	20,50	8	1,525	71,0	103	0,50
119	166	Gołcza	gmw	małopolskie	244,9	129	14,60	38	4,882	26,9	127	1,60
119	80	Lidzbark Warmiński	gm	warmińsko-mazowieckie	244,9	152	23,20	41	2,669	44,5	121	1,51
121	105	Rawonice	gmw	śląskie	244,6	169	33,00	34	4,554	24,0	165	0,71
122	157	Tczew	gm	pomorskie	244,4	162	23,80	42	2,799	32,2	95	1,00
123	139	Kolobrzeg	gm	zachodniopomorskie	243,8	120	12,60	25	3,330	34,0	127	0,72
124		Tomaszów Lubelski	gm	lubelskie	243,1	269	14,10	72	2,959	43,4	150	1,21
125	97	Mielnik	gmw	podlaskie	242,9	164	40,50	83	10,447	39,8	339	1,40
126	85	Raciborz	gmw	śląskie	242,2	169	22,50	24	2,302	57,5	126	0,75
127	182	Ośjaków	gmw	łódzkie	241,7	203	18,10	131	5,863	36,4	262	1,01
127	62	Ryglce	gmw	małopolskie	241,7	192	34,70	26	4,257	43,3	171	0,53
129	162	Iza	gmw	mazowieckie	241,4	184	14,30	54	5,350	28,8	178	1,20
130	86	Ożarów	gmw	świętokrzyskie	241,3	178	13,50	49	7,498	20,6	160	1,50
131	65	Andrzelewo Lubelskie	gmw	mazowieckie	241,1	130	23,10	99	5,870	34,9	380	1,00
132	185	Wizajny	gmw	podlaskie	240,9	187	15,90	69	5,508	36,1	229	0,96
133		Człuchów	gm	pomorskie	240,2	174	17,00	44	5,906	32,6	183	0,79
134	152	Budzyń	gmw	wielkopolskie	240,0	193	18,60	22	5,029	54,4	325	0,80
135	305	Konstanczy Nowy Łódzki	gm	łódzkie	239,8	112	15,20	18	1,397	45,0	35	0,90

* - procent do całego księgozbioru, ** - procent jaki stanowi dotacja podmiotowa dla biblioteki w budżecie gminy w 2020 r. opar. anna.ogonowska@rp.pl

calego zbioru i zakupione nowe książki. Przyznawaliśmy punkty m.in. za tytuły prasowe dostępne w wersji elektronicznej, dostęp do nowych mediów, udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Punkty można było uzyskać także za kilka czytelnicze, artystyczne i literackie. Punknowaliśmy aktywność w słownictwie i uczestnictwo pracowników w konferencjach. Opracowując ranking, wykorzystaliśmy dane GUS.